

Zrównoważony rozwój

28

Cenny plastik

Pakiety wdrożeniowe innowacji społecznych zostały przygotowane w ramach projektu „Innowacje w samorządzie” realizowanego przez Fundację Fundusz Współpracy.

Pakiet wdrożeniowy **Cenny plastik** został opracowany na podstawie innowacji społecznej stworzonej w ramach inkubatora Śląska Przestrzeń Innowacji.

Niniejszy materiał opublikowany jest na licencji CC BY 4.0 (Creative Commons-Uznanie autorstwa-4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0)). Szczegóły licencji znajdziesz pod adresem: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>

Projekt realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Autorzy innowacji:

Stowarzyszenie Kurka Wodna

Autorzy pakietu wdrożeniowego:

FUTURI

- Natalia Kacprzyk
- Łukasz Szczęsny
- Marta Kuroszczyk
- Paweł Wyszomirski
- Sebastian Garbacz
- Maria Garus

Skład dokumentu:

- Magda Ociepka-Maik

Spis treści

01 Charakterystyka innowacji	5
1. Czym jest innowacja i jaki problem rozwiązuje?	6
2. Jakie jednostki mogą wdrażać innowacje?	13
3. Do jakich odbiorców jest kierowana innowacja?	15
4. Na czym polega wyjątkowość tego rozwiązania?	17
5. Co możecie zyskać wdrażając innowację?	18
6. Dlaczego Wasi odbiorcy będą zainteresowani innowacją?	19
02 Instrukcja wdrożenia	21
1. Na czym będzie polegało wdrożenie?	22
2. Jakich zasobów potrzebujecie do wdrożenia?	23
3. Jak przeprowadzić wdrożenie krok po kroku?	26
4. Na jakie potencjalne ryzyka należy uważać?	36
5. Harmonogram prac	38
6. Ramowy budżet wdrożenia innowacji	39
03 Lista załączników i źródeł	43
1. Lista załączników	44
2. Źródła	44

01

Charakterystyka innowacji

1. Czym jest innowacja i jaki problem rozwiązuje?

Czym jest rozwiązanie?

„Cenny plastik” to przestrzeńw której plastikowe odpady na oczach uczestników zmieniają się w nowe, przydatne przedmioty. Jest to program edukacyjny i lokalna pracownia recyklingu wyposażona w proste maszyny do mielenia i przetapiania tworzywa.

Uczestnicy aktywnie doświadczają całego procesu recyklingu, widząc jego namacalny efekt – nowe produkty.

Na jaki problem odpowiada?

Innowacja dotyczy problemu niskiej świadomości znaczenia segregacji i przetwarzania odpadów. To narzędzie edukacji ekologicznej dla samorządów, dzięki któremu mogą one promować wśród swoich mieszkańców świadome wybory konsumenckie.

Do kogo jest kierowana?

Młodzież i uczniowie

którzy szukają nowych, ciekawych form edukacji

Rodziny z dziećmi

które potrzebują ciekawych form spędzania wspólnego czasu

Seniorzy

którzy chcą aktywnie spędzać czas, uczyć się

Lokalni twórcy i aktywiści

którzy potrzebują narzędzi do realizacji eko-projektów

Kto może wdrażać?

Wydziały urzędu miasta

które szukają skutecznych narzędzi do edukacji ekologicznej i zwiększenia poziomu recyklingu w gminie

Placówki pomocy społecznej i domy kultury

które chcą wzbogacić swoją ofertę o działania łączące rzemiosło, design i ekologię

Szkoły i placówki oświatowe

które chcą prowadzić dla uczniów nowoczesną i praktyczną edukację ekologiczną

Jakie są najważniejsze funkcje?

- Możliwość wytwarzania oryginalnych przedmiotów w pracowni wyposażonej w specjalny sprzęt.
- Praktyczna nauka o segregacji, recyklingu i ekologii przez bezpośrednie doświadczenie.
- Możliwość wymiany odpadów na konkretne, użyteczne przedmioty.
- Przestrzeń do kreatywnej pracy i rozwijania manualnych umiejętności.
- Atrakcyjna oferta edukacyjna dla szkół i angażująca forma spędzania czasu dla rodzin.
- Narzędzie promocji dla miasta, które pokazuje, że dba o środowisko w nowoczesny sposób.

Jak działa innowacja?

Mieszkańcy, seniorzy i rodziny

Przynoszą posegregowany i czysty plastik. Mogą go wymienić na gotowy produkt lub wziąć udział w warsztatach, aby samodzielnie stworzyć coś nowego. To dla nich sposób na naukę przez zabawę i zobaczenie realnego efektu segregacji.

Szkoły i grupy zorganizowane

Korzystają z pracowni w ramach zorganizowanych lekcji ekologicznych. Uczniowie na własne oczy widzą, jak działa recykling, co jest znacznie skuteczniejsze, niż teoria w klasie.

Twórcy i aktywiści

Mogą wynająć przestrzeń na warsztaty związane ze swoją działalnością (np. ekologia, integracja, CSR). Dodatkowo mogą zostać partnerem wspierającym pracownię.

Operator (np. urząd gminy, stowarzyszenie, dom kultury, ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych)

Zarządza pracownią: organizuje warsztaty, dba o sprzęt, pozyskuje partnerów i promuje działania. To on jest odpowiedzialny za codzienne funkcjonowanie miejsca.

Jak wygląda przestrzeń?

To funkcjonalna pracownia o powierzchni co najmniej 50 m², która jest jednocześnie miejscem kreatywnej pracy i przestrzenią do prowadzenia zajęć edukacyjnych. Zlokalizowana jest w miejscu łatwo dostępnym dla mieszkańców, w tym osób z niepełnosprawnościami, i umożliwiającym wygodny transport maszyn, surowców i produktów.

Wnętrze pracowni ma charakter warsztatowy, a jego centralnym punktem są maszyny do przetwarzania plastiku. Na regałach magazynowany jest surowiec – kolorowy granulat plastiku – przygotowany do wykorzystania w procesie tworzenia nowych przedmiotów.

Strefa przetwarzania (serce pracowni):

- **stanowisko magazynowania, segregacji oraz mycia** — miejsce, gdzie przyniesiony plastik jest przygotowywany do dalszej obróbki,
- **maszyny do recyklingu** — proste w obsłudze rozdrabniacze (mielą plastik na małe kawałki) i wytłaczarki/wtryskarki (topią granulat i formują nowe przedmioty),
- **magazyn granulatu** — pojemniki z posegregowanym według kolorów plastikiem gotowym do użycia.

Strefa twórcza i edukacyjna:

- **stoły warsztatowe** — ogólnodostępna przestrzeń do pracy kreatywnej, wykańczania przedmiotów i prowadzenia zajęć,
- **ściana inspiracji** — wystawa gotowych produktów wykonanych z przetworzonego plastiku,
- **tablice informacyjne** — proste grafiki i opisy tłumaczące proces recyklingu i rodzaje tworzyw,
- **punkt wymiany** — miejsce, gdzie można zostawić posegregowany plastik i odebrać gotowy przedmiot.

Uczestnicy warsztatów uczą się jak segregować plastikowe odpady.

Dlaczego to działa?

- Daje namacalną korzyść – zamiast mówić o ideach, daje konkretny produkt, a wysiłek włożony w segregację jest od razu nagradzany.
- Stanowi edukację przez doświadczenie, bo uczestnicy sami biorą udział w procesie, co jest o wiele bardziej angażujące i zapadające w pamięć niż teoria.
- Różne grupy użytkowników uzupełniają się, a miejsce łączy mieszkańców, szkoły i biznes, tworząc lokalną społeczność wokół wspólnego celu.
- Wpisuje się w trendy, odpowiada na rosnące zainteresowanie sprawiedliwą transformacją, ekologią, podejściem „less waste” czy gospodarką obiegu zamkniętego.
- Jest przedsięwzięciem, które stosunkowo łatwo sfinansować w dłuższej perspektywie, ponieważ jego działalność może być finansowana z warsztatów, wymiany, sponsoringu firm i dotacji.

Jak wygląda przykładowy program?

Program „Cenny plastik” to przede wszystkim ciekawa oferta warsztatów praktycznych i spotkań edukacyjnych. Ostateczna wersja oferty powinna być dopasowana do potrzeb lokalnej społeczności. Przykładowa oferta:

Warsztaty wprowadzające

- Cykl „Od nakrętki do doniczki”: otwarte warsztaty dla każdego, kto chce zobaczyć cały proces recyklingu w praktyce.
- Szkolenie stanowiskowe: jak bezpiecznie korzystać z maszyn – obowiązkowe dla osób, które chcą pracować samodzielnie.

Program dla szkół i grup

- „Lekcja w recyklingowni”: pokazowy warsztat dla klas szkolnych, zakończony stworzeniem pamiątki dla każdego ucznia.
- „Tworzymy pomoce naukowe”: cykl zajęć, podczas których grupy tworzą z recyklingu przedmioty przydatne w szkole.

Oferta dla mieszkańców

- „Przynieś plastik, weź przedmiot”: stały punkt odbioru plastiku, lub wymiany plastiku na gotowy produkt.
- „Otwarte godziny twórcze”: dostęp do pracowni dla osób po szkoleniu, które chcą realizować własne projekty.
- Rodzinne soboty: wspólne tworzenie zabawek lub przedmiotów użytkowych z plastiku.

Wydarzenia i oferta dla przedsiębiorców i organizacji pozarządowych

- Warsztaty integracyjne CSR: budowanie zespołu przez wspólne, ekologiczne działanie.
- Dzień otwarty: prezentacja możliwości pracowni dla mieszkańców i potencjalnych partnerów.
- Kiermasze produktów: sprzedaż unikalnych przedmiotów wykonanych w pracowni wspierająca jej działalność (w okresie grantu innowacja nie może przynosić przychodu).

2. Jakie jednostki mogą wdrażać innowacje?

W ramach grantów innowacje mogą być wdrażane przez Jednostki Samorządu Terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne. Jednak innowacje mogą być także wdrażane poza grantem w ramach własnych zasobów. W takim przypadku nie ma ograniczeń i istnieje możliwość samodzielnego wykorzystania dostępnych materiałów. Dodatkowo wyłoniono także możliwych partnerów lokalnych, którzy mogą stanowić istotne wsparcie podczas wdrażania innowacji.

Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST) i jednostki organizacyjne JST

- 1. Wydziały gospodarowania odpadami i ochrony środowiska**
W celu podejmowania działań zmierzających do ograniczania odpadów komunalnych i osiągnięcia określonych poziomów recyklingu.
- 2. Wydziały rozwoju i biura ds. realizacji projektów społecznych**
Poszukujące innowacyjnych pomysłów ekologicznych, które mają wpływ na edukację mieszkańców.
- 3. Ośrodki pomocy społecznej i Centra usług społecznych**
Mogą tworzyć pracownie w celach budowania kompetencji osób uczęszczających do klubów i centrów integracji społecznej.
- 4. Placówki oświatowe**
Mogą włączyć pracownię w programy edukacyjne i promować ekologię wśród młodych ludzi.
- 5. Ośrodki kultury**
Mogą prowadzić pracownię w celach organizacji warsztatów ekologii, rzemiosła i designu.

Potencjalni partnerzy lokalni

1. Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne

Mogą pomagać w prowadzeniu pracowni, zdobywaniu funduszy (po rozliczeniu grantu) i promocji.

2. Podmioty ekonomii społecznej

Organizacje, które mogą wykorzystać pracownię do tworzenia zielonych miejsc pracy i realizacji swoich celów społecznych.

3. Spółdzielnie mieszkaniowe

Mogą pomóc w organizacji zbiórek surowca i promocji akcji edukacyjnych na osiedlach.

4. Firmy z branży gospodarki odpadami

Mogą być strategicznym partnerem uzupełniającym ofertę pracowni o dodatkowe działania edukacyjne.

5. Lokalne media (portale internetowe, gazety, radio)

Mogą objąć projekt patronatem medialnym, co zapewni stałą promocję działań pracowni.

3. Do jakich odbiorców jest kierowana innowacja?

Jednym z istotniejszych zadań podczas wdrażania innowacji jest precyzyjne określenie grupy odbiorców. Pozwala to na lepsze zarządzanie wdrożeniem i realizacją zadań, a także bardziej precyzyjne działania komunikacyjne i rekrutacyjne.

Młodzież, uczniowie

- Są otwarci na nowe, angażujące formy edukacji.
- Chcą widzieć realne i praktyczne efekty działań ekologicznych.
- Szukają wiedzy, która wykracza poza teorię i program szkolny.

Szkoły i grupy zorganizowane

- Nauczyciele i opiekunowie poszukujący innowacyjnych metod nauczania.
- Potrzebują atrakcyjnej alternatywy dla standardowych lekcji, aby w praktyczny sposób realizować podstawę programową w zakresie ekologii.
- Chcą zapewnić podopiecznym angażujące zajęcia, które integrują grupę i uczą przez doświadczenie.

Rodziny z dziećmi

- Poszukują wartościowych i kreatywnych form spędzania wolnego czasu.
- Chcą w praktyczny i ciekawy sposób uczyć swoje dzieci świadomości ekologicznej.

Seniorzy

- Chcą aktywnie spędzać czas i rozwijać nowe umiejętności.
- Poszukują możliwości integracji z lokalną społecznością.
- Pracownia jest dla nich miejscem spotkań i pożytecznej aktywności.

Lokalni twórcy i aktywiści

- Poszukują miejsca i zaplecza technicznego do realizacji własnych pomysłów.
- Potrzebują narzędzi do wdrażania projektów o charakterze ekologicznym, społecznym lub biznesowym.

4. Na czym polega wyjątkowość tego rozwiązania?

Warto mieć świadomość, na czym polega wyjątkowość tego rozwiązania, i dbać o to, aby te aspekty nie umknęły w gąszczu zadań i terminów.

Edukacja przez dotyk i doświad- czenie

Zamiast czytać ulotki, można być częścią całego procesu – sprawdzić drogę od plastikowego odpadu do nowego przydatnego przedmiotu. To pomaga w prosty sposób zrozumieć, dlaczego tak naprawdę segregujemy śmieci w domu.

Realne korzyści dla każdego, nie tylko dla planety

Większość akcji ekologicznych mówi o korzyściach dla środowiska, które są trochę abstrakcyjne. Tutaj uczestnik dostaje coś dla siebie – za przyniesiony plastik może otrzymać unikalny produkt, np. doniczkę, grzebień czy karabińczyk. To prosta i skuteczna motywacja. Wysilek włożony w segregację wreszcie ma namacalny, indywidualny efekt.

Kreatywna i angażująca forma zamiast nudy

Pracownia to nie tylko nauka, ale też świetny, kreatywny sposób na spędzenie czasu. Można tu projektować, tworzyć i uczyć się czegoś pożytecznego w praktyce. To świeże podejście, które przyciąga szczególnie młodych ludzi, często znudzonych tradycyjnymi, szkolnymi pogadankami o ekologii.

Poczucie docenienia i stały element miasta

Dzięki kreatywnym inicjatywom konkursowym, takim jak ranking osób i instytucji, które oddały najwięcej zużytego plastiku, każdy ma szansę poczuć się doceniony za swoje proekologiczne zaangażowanie. To nie jest jednorazowa akcja, ale stałe miejsce w mieście, do którego można wracać i angażować się na dłuższą metę.

Dostępność, i zielone miejsca pracy

Rozwiązanie jest dostępne dla każdego, bez względu na wiek czy sprawność. Ponadto sprzyja tworzeniu miejsc pracy wspierających zrównoważony rozwój i mających pozytywny wpływ na środowisko naturalne.

Część globalnej inicjatywy „Precious Plastic”

Pracownia recyklingu plastiku bazuje na projekcie „Precious Plastic”. Dzięki temu jest otwarty i bezpłatny dostęp do wiedzy i narzędzi z projektu dotyczących przetwarzania śmieci.

5. Co możecie zyskać wdrażając innowację?

Wdrożona innowacja może służyć rozwiązaniu konkretnego problemu danego samorządu, ale także wpisywać się w szereg innych zadań i celów. Poniżej znajdują się korzyści dla samorządów wdrażających.

Lepsza świadomość

ekologiczna

mieszkańców

Innowacja w praktyczny sposób uczy mieszkańców, dlaczego warto segregować odpady. Kiedy ludzie rozumieją proces i widzą jego efekty, chętniej i dokładniej to robią. To bezpośrednio przekłada się na większą skuteczność całego systemu odbioru odpadów, co oznacza mniej zanieczyszczeń i niższe koszty dla gminy.

Realizacja celów

i strategii

Projekt pomaga realizować oficjalne zadania gminy związane z ochroną środowiska i edukacją ekologiczną mieszkańców. Innowacja idealnie wpisuje się też w regionalne strategie rozwoju, takie jak „Zielona Gospodarka”, co ułatwia pozyskiwanie funduszy i budowanie spójnego wizerunku regionu.

Nowe, zielone

miejsca pracy

Pracownia to realne miejsca pracy dla osób o różnych umiejętnościach – od prowadzenia warsztatów po obsługę maszyn. To także świetna szansa na aktywizację zawodową dla osób zagrożonych wykluczeniem, np. z niepełnosprawnościami, co realnie wspiera lokalny rynek pracy.

Atrakcyjny

wizerunek i oferta

dla mieszkańców

Miasto z taką pracownią jest postrzegane jako nowoczesne, innowacyjne i autentycznie dbające o środowisko. To również nowa, ciekawa oferta edukacyjna i kreatywna dla mieszkańców w każdym wieku, która wyróżnia miasto na tle innych.

Zaangażowana

i zintegrowana

społeczność

To miejsce, które łączy ludzi wokół pozytywnego, wspólnego celu. Buduje lokalną wspólnotę i poczucie odpowiedzialności za swoje otoczenie. Pracownia może być bazą dla kolejnych inicjatyw, jak wspólne sprzątanie okolicy czy tworzenie małej architektury z odzyskanego plastiku.

Sprawdzone

know-how

i łatwiejsza

współpraca

Gmina nie musi wymyślać wszystkiego od zera. Korzysta z gotowej, sprawdzonej na świecie koncepcji „Precious Plastic” i otrzymuje pełne wsparcie techniczne i merytoryczne. Pracownia to nie tylko ekologia, ale też miejsce pracy i centrum lokalnej aktywności, które łączy ludzi i zachęca do wspólnego działania.

6. Dlaczego Wasi odbiorcy będą zainteresowani innowacją?

Podczas rekrutacji odbiorców do projektu ważne jest, aby mówić do nich językiem ich korzyści. Dzięki temu będą w stanie zrozumieć, czego mogą się spodziewać po uczestnictwie i zobaczyć, jak wpłynie to na ich życie.

Poniżej znajdziesz główne korzyści, które możesz przywołać, pozyskując różne grupy odbiorców dla wdrażanej innowacji.

Rodziny z dziećmi i seniorzy

- Namacalny efekt segregacji – wymiana plastiku na gotowe produkty.
- Nauka przez doświadczenie – możliwość udziału w warsztatach recyklingu.
- Kreatywne spędzanie czasu i integracja międzypokoleniowa.
- Poczucie satysfakcji i sprawczości ze wspólnego tworzenia.

Szkoły i grupy zorganizowane

- Angażujące lekcje ekologii poza salą lekcyjną.
- Praktyczna nauka o recyklingu i obiegu zamkniętym.
- Innowacyjne narzędzie do realizacji programu nauczania.
- Integracja grupy poprzez wspólne, twórcze działanie.

Młodzież, uczniowie

- Praktyczna edukacja ekologiczna – zobaczenie recyklingu w działaniu.
- Rozwój nowych umiejętności – obsługa maszyn, podstawy projektowania i rzemiosła.
- Dostęp do globalnej wiedzy i możliwość zostania częścią międzynarodowego ruchu „Precious Plastic”.
- Inspiracja do własnych projektów i działań prośrodowiskowych.

Lokalni twórcy i aktywiści

- Dostęp do pracowni i narzędzi w celu realizacji własnych projektów.
- Możliwość realizacji celów CSR i budowania wizerunku marki proekologicznej.
- Nawiązywanie kontaktów z innymi twórcami, firmami i mieszkańcami.
- Dodatkowy dochód z prowadzenia warsztatów lub sprzedaży produktów po okresie trwałości projektu.

02

Instrukcja wdrożenia

1. Na czym będzie polegało wdrożenie?

Innowacja została podzielona na 5 etapów. Dodatkowo wyłonione zostały działania, które powinny zostać zrealizowane w trakcie realizacji grantu (etapy 1 i 2). Etapy 3 i 4 pozwalają rozwijać innowację, jednak nie są wymagane do rozliczenia grantu.

Przed napisaniem wniosku o grant

Rozpoznanie (2-4 miesiące)

Przeanalizowanie dostępnych zasobów oraz potencjalnych partnerów i nawiązanie współpracy. Opracowanie koncepcji i przygotowanie wniosku grantowego, aby uruchomić projekt.

Realizacja grantu

Przygotowanie (4-5 miesięcy)

Przygotowanie lokalu i procedur. Zakup sprzętu i wyposażenia. Rekrutacja i szkolenie zespołu. Opracowanie oferty.

Uruchomienie (6-7 miesięcy)

Zorganizowanie oficjalnego otwarcia. Rekrutacja uczestników. Prowadzenie regularnej działalności warsztatowej. Zbieranie opinii.

Rozwój rozwiązania po rozliczeniu grantu

Monitoring ciągły (z ewaluacją co 6-12 miesięcy)

Ocena i optymalizacja działań. Zabezpieczenie finansów i budowa relacji z partnerami jako kluczowych dla efektywności projektu.

Skalowanie długofalowo (po ok. 2 latach działania)

Rozwój oferty i zasięgu przez współpracę z innymi gminami oraz tworzenie mobilnej pracowni. Dzielenie się dobrymi praktykami.

2. Jakich zasobów potrzebujecie do wdrożenia?

Do wdrożenia będziesz potrzebować różnego rodzaju zasobów, które zostały podzielone na kilka kategorii.

Zasoby ludzkie porządkują, jakie role są potrzebne do przeprowadzenia rozwiązania, i prawdopodobnie będą wymagały stworzenia nowych stanowisk pracy.

Zasoby organizacyjne wyznaczają listę działań, o które należy zadbać w ramach własnej organizacji.

Zasoby informacyjne porządkują, o jakiego rodzaju informacje warto zadbać podczas realizacji innowacji.

Zasoby przestrzenne wskazują na to, jakiego rodzaju przestrzeń będzie konieczna do wdrożenia innowacji.

Zasoby infrastruktury i sprzętu obejmują niezbędne urządzenia, narzędzia, technologie oraz wyposażenie przestrzeni, które umożliwiają realizację projektu.

Zasoby ludzkie

- **animator merytoryczny pracowni** — osoba odpowiedzialna za zarządzanie programem warsztatów, nadzór nad działaniami merytorycznymi i rekrutacją uczestników
- **obsługa pracowni (instruktor/animatore)** — osoba (lub zespół 2-osobowy) bezpośrednio zaangażowana w realizację usługi – prowadzenie warsztatów, obsługę maszyn, dbanie o bezpieczeństwo
- **wsparcie merytoryczne i techniczne** — zaangażowanie nauczycieli szkolnych realizujących zajęcia, ekspertów (np. z wydziałów ochrony środowiska) oraz lokalnych rzemieślników (ślusarzy, elektryków)
- **wolontariusze i partnerzy** — współpraca z lokalnymi NGO i aktywistami
- **projektant wzorniczy** — (umowa zlecenie) - stworzenie projektu produktu, który będzie dostosowany do wytworzenia formy wtryskowej

Zasoby organizacyjne

- **koordynacja projektu** — zarządzanie całością wdrożenia i komunikacją z partnerami
- **komunikacja i informacja** — prowadzenie działań promocyjnych online i offline
- **osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo i BHP** (przeszkolony pracownik JST lub partner) — wspomaga w tworzeniu regulaminów w kwestiach dotyczących bezpieczeństwa i przepisów BHP oraz weryfikuje zgodność z przepisami przygotowanej przestrzeni
- **obsługa księgowa** — rozliczenie
- **obsługa prawna** — zadbanie o wymogi formalne w pracy z nieletnimi

Zasoby informacyjne

- **dokumentacja techniczna i know-how** — dostęp do otwartej dokumentacji technicznej maszyn i bazy wiedzy globalnej społeczności „Precious Plastic” (projekt może być także realizowany w oparciu o gotowe maszyny i rozwiązania)
- **materiały rekrutacyjne i edukacyjne** — opracowanie materiałów merytorycznych dla uczestników: regulaminu pracowni, scenariuszy warsztatów, ulotek informacyjnych o ofercie wykorzystywanych w procesie rekrutacji
- **dotarcie do odbiorców (rekrutacja)** — wykorzystanie infrastruktury komunikacyjnej urzędu (strony internetowe, media społecznościowe, biuletyny) do informowania o możliwości udziału w projekcie i prowadzenia zapisów przez stronę internetową pracowni z bazą materiałów open source, formularzami zapisów i mapą zaangażowanych organizacji

Zasoby przestrzenne

- **lokal na pracownię** — pomieszczenie o powierzchni min. 50-70 m², pozwalające na adaptację do wymogów pracowni recyklingowej (mielenie, topienie plastiku) i spełniające normy BHP (koszty adaptacji i modernizacji są niekwalifikowalne)
- **dostęp do mediów** — niezbędne jest zapewnienie dostępu do przyłącza prądu o odpowiedniej mocy (tzw. siła), bieżącej wody oraz wydajnej wentylacji (są to koszty niekwalifikowane)
- **dostępność i logistyka** — lokalizacja powinna być łatwo dostępna dla mieszkańców, przystosowana dla osób z niepełnościami i umożliwiać bezproblemowy transport maszyn czy surowców

Zasoby infrastruktury i sprzętu

- **urządzenia** — komplet maszyn do mielenia, przetwarzania i prasowania tworzywa sztucznego (szczegółowe wytyczne w załączniku Projekt pracowni)
- **formy** — pozwalające na odlewanie produktów w wybranych kształtach
- **wyposażenie warsztatu** — stoły, regały oraz sprzęt BHP
- **materiały do prowadzenia warsztatów** — środki czystości, materiały papierowe, opakowania, środki BHP, a w razie potrzeby również granulaty będący surowcem do recyklingu

3. Jak przeprowadzić wdrożenie krok po kroku?

Poniżej znajduje się szczegółowy opis propozycji działań, które warto zrealizować, aby skutecznie wdrożyć innowację. Niektóre z nich są opcjonalne, a więc takie, które zwiększają jakość innowacji, jednak pominięcie ich nie wpłynie negatywnie na wdrożenie rozwiązania.

Przed napisaniem wniosku o grant

Etap 0 Rozpoznanie

1. Zdiagnozuj problem i przeanalizuj dane

To zadanie polega na zebraniu twardych danych, które uzasadniają potrzebę wdrożenia innowacji. Przeanalizuj gminne statystyki dotyczące poziomu świadomości i wiedzy w obszarze recyklingu i przetwarzania surowców wtórnych, aby zidentyfikować skalę problemu.

2. Przeprowadź inwentaryzację zasobów gminnych

Przygotuj listę potencjalnych lokali gminnych, które można zaadaptować na pracownię (np. niewykorzystywane pomieszczenia w szkołach, domach kultury). Lista powinna zawierać podstawową ocenę ich stanu technicznego, odpowiednich mediów i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Zamiast opierać się tylko na danych, zorganizuj serię spotkań i warsztatów z mieszkańcami. Możesz przeprowadzić ankiety online i w terenie, a także zorganizować grupy fokusowe z przed-

więcej na następnej stronie ↓

stawicielami różnych środowisk – seniorami, młodzieżą, rodzinami z dziećmi. Partycypacja w planowaniu pozwoli nie tylko lepiej zrozumieć potrzeby odbiorców, ale również od samego początku włączyć ich w aktywne działania pracowni. Oddolny charakter projektu jest ogromnym atutem w każdym wniosku grantowym.

3. Zbuduj partnerstwa

Samorząd nie powinien działać w pojedynkę. Kluczowe jest nawiązanie współpracy z podmiotami, które mają bezpośredni kontakt z mieszkańcami i cieszą się ich zaufaniem. Rozpocznij oficjalne rozmowy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, szkołami, biblioteką czy domem kultury. Partnerstwo z NGO to dostęp do wolontariuszy i aktywistów, a współpraca ze szkołami gwarantuje dotarcie do młodych odbiorców.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Nie poprzestawaj na luźnych rozmowach. Sformalizuj współpracę, podpisując z kluczowymi partnerami listy intencyjne, w których określone będą ich role i zakres zaangażowania w projekt. Możesz też powołać nieformalną grupę roboczą składającą się z przedstawicieli urzędu i partnerów. Taki zespół może wspólnie pracować nad koncepcją i budżetem, co pokazuje grantodawcy dojrzałość i profesjonalne podejście do zarządzania projektem.

4. Złóż wniosek grantowy

To zwieńczenie całego etapu przygotowawczego. Dobrze przygotowany wniosek to nie tylko poprawnie wypełniony formularz, ale dokument, który opowiada spójną historię, popartą danymi z analizy i listami intencyjnymi od partnerów. Opracuj szczegółowy budżet, oparty na realnych wycenach oraz precyzyjny harmonogram działań, który udowodni, że projekt jest przemyślany i możliwy do zrealizowania w ciągu 12 miesięcy.

Realizacja grantu

Etap 01 Przygotowanie

1. Przeprowadź procedury formalne i przygotuj lokal

Należy formalnie wyznaczyć lokal i uruchomić niezbędne procedury. Z perspektywy JST oznacza to przede wszystkim przygotowanie i przeprowadzenie postępowania zgodnego z Prawem zamówień publicznych w celu wyłonienia wykonawców ewentualnych prac adaptacyjnych. Nawet jeśli same koszty remontu są niekwalifikowalne, procedura musi być transparentna.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Zorganizuj akcję „Malujemy naszą pracownię!” i zaangażuj wolontariuszy oraz przyszłych użytkowników w proste prace wykończeniowe. To świetny sposób na budowanie społeczności jeszcze przed oficjalnym startem i realna oszczędność dla budżetu gminy.

2. Kup maszyny i wyposażenie

To kluczowy moment inwestycyjny. Przeprowadź postępowanie zakupowe na komplet maszyn i podstawowy zestaw form do recyklingu oraz wyposażenie warsztatu (stoły robocze, regały, narzędzia, sprzęt BHP). Koszt zakupu sprzętu jest wydatkiem kwalifikowalnym w ramach grantu.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Zamiast kupować gotowy zestaw, spróbuj zbudować maszyny we własnym zakresie w oparciu o plany open-source. Zaangażuj do tego lokalnych rzemieślników, techników, a może nawet uczniów z technikum. To trudniejsze i wymaga więcej czasu, ale doskonale integruje lokalną społeczność oraz może znacząco obniżyć koszty. Możesz też w ten sposób tworzyć nowe formy do odlewania produktów dla pracowni, korzystając z maszyn w lokalnym technikum i drukarki 3D w pracowni.

więcej na następnej stronie ↓

3. Zrekrutuj i przygotuj zespół

Przeprowadź rekrutację i zatrudnij osoby, które będą prowadzić pracownię (instruktorów / animatorów). Następnie zapewnij im specjalistyczne szkolenie z obsługi maszyn i metod pracy z różnymi grupami. Wynagrodzenie personelu merytorycznego jest kosztem kwalifikowalnym.

4. Opracuj finalne wersje materiałów i oferty

To czas na dopracowanie wszystkich szczegółów. Stwórz ostateczne wersje scenariuszy warsztatów, materiałów rekrutacyjnych i merytorycznych dla uczestników (ulotki, plakaty) oraz regulaminu korzystania z pracowni.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Stwórz stronę internetową pracowni. Zdecyduj, jak będzie funkcjonowała – samodzielnie czy w ramach strony urzędu lub domu kultury. Dodaj system rezerwacji on-line, aby ułatwić korzystanie z przestrzeni mieszkańcom czy szkołom.

Realizacja grantu

Etap 02 Uruchomienie

1. Zainauguruj projekt i zrekrutuj uczestników

To oficjalny start projektu. Zorganizuj wydarzenie otwierające i przeprowadź szeroką kampanię informacyjną w kanałach gminnych (strona www, media społecznościowe, lokalna prasa) oraz u partnerów. Celem jest dotarcie do jak największej liczby mieszkańców i zebranie zapisów na pierwsze warsztaty.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Zorganizuj huczne otwarcie z udziałem mediów, władz miasta i partnerów. Możesz połączyć je z pierwszymi, otwartymi warsztatami, żeby od razu pokazać, jak działa pracownia, i zachęcić do regularnego udziału.

2. Prowadź regularną działalność

To sedno projektu – cykliczne prowadzenie warsztatów, obsługa punktu wymiany plastiku i udostępnianie przestrzeni do samodzielnej pracy. Realizuj harmonogram zajęć dla różnych grup: szkół, seniorów, rodzin z dziećmi, a także dla grup otwartych.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Oprócz stałej oferty, zorganizuj cykliczne wydarzenia specjalne, np. „Weekend z recyklingiem”, konkurs na najbardziej kreatywny przedmiot z plastiku albo warsztaty tematyczne związane ze świętami (np. tworzenie ozdób choinkowych).

3. Analizuj na bieżąco ofertę i zbieraj opinie

Poszukuj nowych atrakcyjnych tematów angażowania ludzi do aktywności w pracowni. Regularnie zbieraj feedback od uczestników poprzez krótkie ankiety, rozmowy czy skrzynkę na pomysły.

więcej na następnej stronie ↓

To kluczowe, aby oferta była jak najlepiej dopasowana do realnych potrzeb i oczekiwań społeczności. „Cenny plastik” to innowacja, która może dać Ci wiele swobody w kreowaniu ciekawej oferty.

Rozwój rozwiązania po rozliczeniu grantu

Etap 03 Monitoring działań

1. Pytaj użytkowników o zdanie

Zbieraj regularnie opinie od uczestników – poprzez krótkie ankiety po warsztatach, rozmowy czy skrzynkę na pomysły. Dzięki temu szybko dowiesz się, co im się podoba, a co można by poprawić w działaniu pracowni.

2. Sprawdzaj, co cieszy się największym zainteresowaniem

Analizuj frekwencję: które warsztaty przyciągają najwięcej osób, jakie przedmioty z recyklingu są najchętniej tworzone, w jakich godzinach pracownia jest najbardziej oblegana. To podpowie, w co warto inwestować czas i zasoby.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Śledź, ile kilogramów plastiku jest przynoszonych przez mieszkańców i ile gotowych produktów opuszcza pracownię. Twarde dane o „przerobie” surowca to świetny argument w rozmowach z potencjalnymi sponsorami i władzami gminy.

3. Pilnuj finansów

Regularnie porównuj koszty (personel, media, konserwacja) z ewentualnymi przychodami (jeśli takie są, np. z płatnych warsztatów dla firm). To pozwala ocenić, na ile pracownia jest samowystarczalna. Pamiętaj, że po zakończeniu grantu trzeba aktywnie szukać nowych źródeł finansowania (np. z budżetu gminy, od sponsorów, z kolejnych grantów).

4. Dbaj o bezpieczeństwo

Prowadź regularne przeglądy techniczne maszyn i prowadź okresowych szkolenia z BHP dla stałych użytkowników i personelu. Bezpieczeństwo w miejscu, gdzie pracuje się ze sprzętem, jest absolutnym priorytetem.

więcej na następnej stronie ↓

5. Przygotuj raporty podsumowujące

Warto co pół roku lub co rok przygotować prosty raport podsumowujący: ilu było uczestników, ile plastiku przetworzono, jakie były koszty i które działania cieszyły się największym sukcesem. To będzie solidna podstawa do rozmów o dalszym finansowaniu i rozwoju pracowni.

6. Opracuj jasne wskaźniki sukcesu

Ustal proste mierniki, które pozwolą ocenić, czy pracownia działa zgodnie z założeniami. Przykładowe wskaźniki dla „Cennego plastiku” to:

- liczba uczestników: ilu mieszkańców rocznie korzysta z warsztatów,
- poziom satysfakcji: np. >80% użytkowników w ankietach deklaruje zadowolenie,
- ilość przetworzonego plastiku: ile kilogramów odpadów zyskało nowe życie w danym okresie,
- współpraca: ilu partnerów (szkół, NGO, firm) aktywnie współpracuje z pracownią,
- widoczność w mediach: ile razy informacja o pracowni pojawiła się w lokalnych mediach w ciągu roku.

7. Wprowadzaj zmiany

Zebrane dane nie mogą leżeć w szufladzie. Muszą służyć do podejmowania decyzji i wprowadzania usprawnień. Nie bój się testować nowych pomysłów.

Rozwój rozwiązania po rozliczeniu grantu

Etap 04 Upowszechnianie

Ścieżka A: Skalowanie lokalne (więcej pracowni w Twojej gminie)

Sprawdź, ile osób korzysta miesięcznie z pracowni. Jeśli widzisz, że zapotrzebowanie na działania pracowni jest wciąż bardzo duże, warto pomyśleć o rozszerzeniu jej działalności na terenie gminy.

1. Analizuj potencjał i plan ekspansji

Przeprowadź analizę, które szkoły, osiedla, filie bibliotek czy domy kultury byłyby najlepszymi miejscami na stworzenie kolejnych, być może mniejszych, punktów – pracowni recyklingu. Celem jest dotarcie do mieszkańców, którzy mają utrudniony dostęp do głównej pracowni.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Zaangażuj rady osiedli, spółdzielnie mieszkaniowe i młodzieżową radę gminy w tworzenie lokalnej „mapy potrzeb”. Wspólne zaplanowanie nowych lokalizacji gwarantuje, że trafią one w dziesiątkę.

2. Uruchom filię lub mobilną pracownię

Na podstawie analizy możesz otworzyć mniejszą, satelitarną pracownię (np. w jednej ze szkół) lub stworzyć mobilny warsztat recyklingowy na bazie małego busa, który będzie regularnie odwiedzał różne części gminy, sołectwa czy brał udział w lokalnych festynach.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Nawiąż współpracę z lokalną firmą, która w ramach działań CSR sfinansuje wyposażenie mobilnej pracowni. W zamian za to jej logo będzie widoczne na pojeździe, co jest korzyścią dla obu stron.

Ścieżka B: Upowszechnianie zewnętrzne (dzielenie się modelem z innymi)

Sprawdź opinie użytkowników w ankietach i rozmowach. Jeśli Twój model działa świetnie, stań się liderem i inspiracją dla innych samorządów.

1. Opracuj model i pakiet dobrych praktyk

To moment na zebranie i usystematyzowanie całej wiedzy z procesu wdrażania i prowadzenia pracowni. Stwórz gotowy do udostępnienia pakiet materiałów: studium przypadku, sprawdzone scenariusze warsztatów, wzory regulaminów, procedur oraz wskazówki dotyczące budżetowania i pozyskiwania partnerów.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Nagraj serię krótkich filmów instruktażowych pokazujących, jak działają maszyny, jak prowadzić najciekawsze warsztaty i jakich błędów unikać na starcie. Materiał wideo jest znacznie bardziej przystępny i przekonujący niż same dokumenty.

2. Aktywne dziel się wiedzą i doświadczeniem

Nie wystarczy stworzyć materiały – trzeba je aktywnie promować. Prezentuj innowację na konferencjach i seminariach dla samorządów, w publikacjach branżowych oraz w mediach. To buduje pozycję gminy jako lidera w dziedzinie ekologicznych, partycypacyjnych innowacji.

Chcesz więcej? (opcjonalnie)

Zorganizuj w swojej pracowni płatną lub bezpłatną wizytę studyjną dla przedstawicieli innych miast i organizacji. Pokaż im na żywo, jak działa projekt.

4. Na jakie potencjalne ryzyka należy uważać?

Każde wdrożenie projektu niesie za sobą bariery, które mogą się pojawiać w trakcie prac. Poniżej znajduje się lista barier oraz sposoby radzenia sobie z nimi, które pozwolą na lepsze przygotowanie się do działania.

Bariera	Sposób poradzenia sobie z nią
Sztywne i czasochłonne procedury wewnętrzne (wąskie gardło formalne)	Należy od samego początku (już na etapie 0) włączyć w projekt dział prawny i komórkę odpowiedzialną za zamówienia publiczne. Trzeba wspólnie zaplanować całą ścieżkę zakupową i przygotować dokumentację z wyprzedzeniem, aby uniknąć opóźnień, które mogłyby zagrozić terminowemu rozliczeniu grantu.
Brak zapewnienia trwałości finansowej po zakończeniu grantu (wąskie gardło strategiczne)	Planowanie finansowania na okres po grantie musi zacząć się już w trakcie jego trwania. Należy równolegle prowadzić trzy działania: 1) rozpocząć starania o wpisanie pracowni do budżetu gminy na kolejne lata, 2) aktywnie szukać sponsorów wśród lokalnego biznesu, 3) opracować prostą ofertę komercyjną (np. płatne warsztaty dla firm), aby dywersyfikować źródła przychodów.

Bariera**Sposób poradzenia sobie z nią**

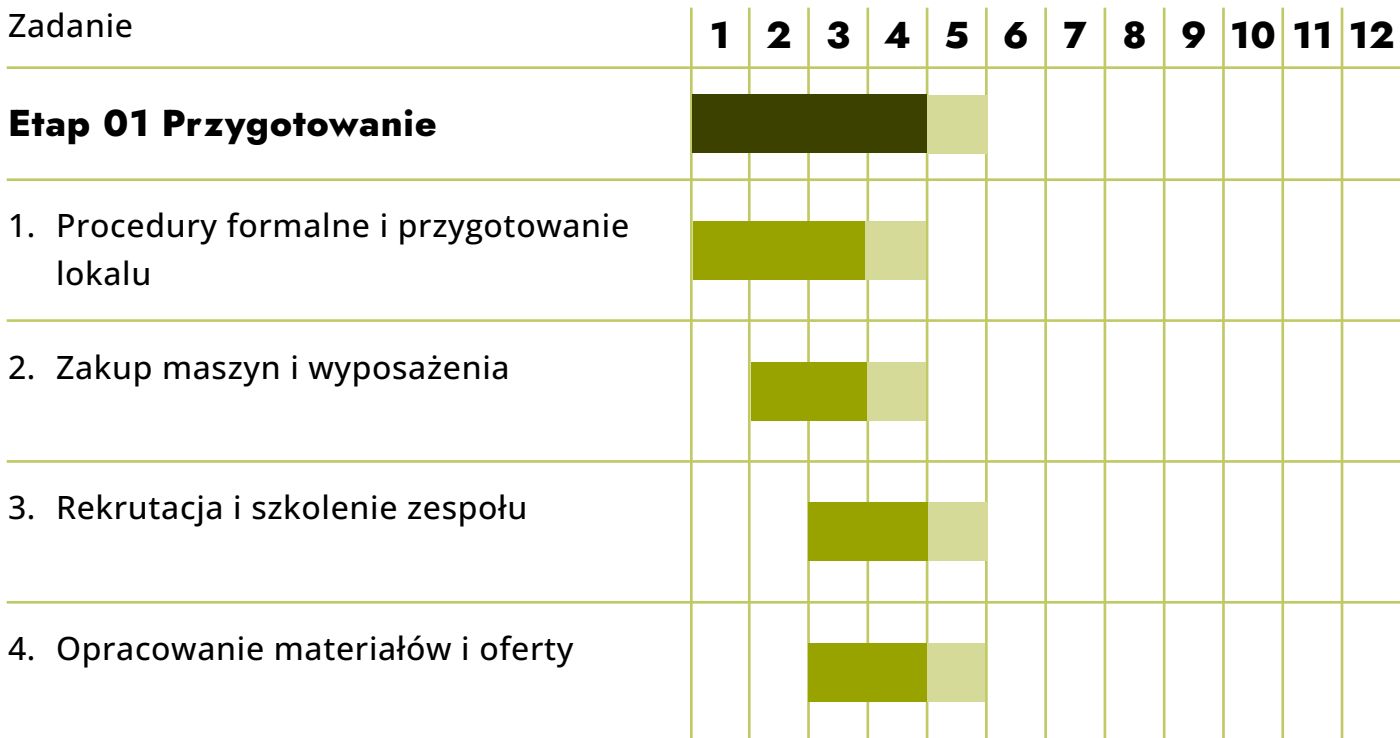
Niskie zaangażowanie mieszkańców
(wąskie gardło operacyjne)

Sukces projektu zależy od aktywności mieszkańców. Aby uniknąć pustej pracowni, trzeba budować społeczność jeszcze przed jej otwarciem. Należy nawiązać ścisłą współpracę z lokalnymi liderami, organizacjami i szkołami, które mają już zaufanie i kontakt z mieszkańcami. Oferta musi być dla nich atrakcyjna i łatwo dostępna.

Spadek priorytetu projektu wewnątrz
urzędu

Projekt musi mieć silnego „właściciela” wewnątrz urzędu (np. zastępcę prezydenta) i być postrzegany nie tylko jako inicjatywa ekologiczna, ale też narzędzie do integracji społecznej i promocji miasta.

5. Harmonogram prac

6. Ramowy budżet wdrożenia innowacji

W ramowym budżecie zawarto wyłącznie koszty kwalifikowalne możliwe do sfinansowania w ramach grantu. Katalog ten nie jest zamknięty – jest wyjściową propozycją wynikającą z opisanego powyżej planu wdrożenia. Docelowy budżet powinien zostać dopasowany do skali wdrożenia i warunków organizacyjnych w jednostce wdrażającej innowację.

Budżet został podzielony na zakres podstawowy i poszerzony, zawierający koszty opcjonalne. Do zakresu podstawowego zostały przyporządkowane koszty uznane za niezbędne do wdrożenia innowacji. Zakres poszerzony zawiera natomiast koszty opcjonalne – ocenione jako ważne, bez których jednak innowacja jest możliwa do wdrożenia.

1. Wynagrodzenia osób bezpośrednio zaangażowanych						
pozycja	jednostka	liczba	cena od	cena do	koszt od	koszt do
zakres podstawowy						
1.1 Wynagrodzenie animatora merytorycznego pracowni (etat: 0,25)	miesiąc	12	1 450	2 250	17 400	27 000
1.2 Wynagrodzenie instruktora pracowni (etat: 0,25)	miesiąc	12	1 450	2 250	17 400	27 000
1.3 Szkolenie dla kadry merytorycznej	godziny	24	150	350	3 600	8 400
suma kosztów podstawowych					38 400	62 400

więcej na następnej stronie ↓

1. Wynagrodzenia osób bezpośrednio zaangażowanych						
pozycja	jednostka	liczba	cena od	cena do	koszt od	koszt do
zakres poszerzony (koszty opcjonalne)						
1.4 Projektant wzorniczy (umowa zlecenie)	godzina	24	150	350	3 600	8 400
1.5 Ubezpieczenie wolontariuszy	osoba	10	80	120	800	1 200
suma kosztów opcjonalnych					4 400	9 600

2. Narzędzia, urządzenia i zakupy bezpośrednio związane z wdrożeniem						
pozycja	jednostka	liczba	cena od	cena do	koszt od	koszt do
zakres podstawowy						
2.1 Zakup zestawu maszyn do recyklingu plastiku (rozdrabniacz plastiku, piekarnik wtryskarka, prasa)	zestaw	1	70 000	110 000	70 000	111 000
2.2 Formy wtryskowe – małe formy na np. grzebyk, doniczkę, podstawkę	zestaw	3	5 000	9 000	15 000	27 000
2.3 Zakup podstawowego wyposażenia warsztatu (stoły, regały)	zestaw	1	6 000	10 000	6 000	10 000
2.4 Zakup narzędzi (sprzęt warsztatowy, wiertarka, szlifierka, itp.) i sprzętu BHP (gaśnica, apteczka, itp.)	zestaw	1	4 000	6 500	4 000	6 500

2.5 Koszty eksploatacyjne (serwis urządzeń)	rok	1	2 000	4 000	2 000	4 000
2.6 Zakup materiałów do prowadzenia warsztatów (środki czystości, materiały papierowe, opakowania, środki BHP, opcjonalnie: granulaty)	rok	1	2 000	4 000	2 000	4 000
2.7 Koszty dotarcia do odbiorców i rekrutacji (opracowanie materiałów rekrutacyjnych)	usługa	1	2 500	4 500	2 500	4 500
2.8 Koszt przygotowania materiałów związanych z identyfikacją wizualną pracowni (np. szyld, znaczniki, tablice, plakaty z oznaczeniami)	komplet	1	3 000	5 000	3 000	5 000
2.9 Szkolenie (podstawy obsługi maszyn i przetwarzania plastiku, metodyka pracy z różnymi grupami)	godzina	24	150	350	3 600	8 400
suma kosztów podstawowych					108 100	179 400
zakres poszerzony (koszty opcjonalne)						
2.10 Zakup dodatkowego sprzętu (np. drukarka 3D do form wraz z filamentem)	zestaw	1	3 000	6 000	3 000	6 000
2.11 Stworzenie strony/podstrony internetowej z systemem rezerwacji	usługa	1	4 000	8 000	4 000	8 000

2.12 Zakup licencji na oprogramowanie – działalność komercyjna (np. do projektowania Fusion 360)	pakiet	1	2 500	5 000	2 500	5 000
suma kosztów opcjonalnych					9 500	19 000
łącznie koszt (zakres podstawowy)					146 500	241 800
łącznie koszt – zakres poszerzony (koszty podstawowe + opcjonalne)					160 400	270 400

03

Lista załączników i źródła

1. Lista załączników

Wdrożenie innowacji wspierają materiały dodatkowe, które można pobrać ze strony www.innowacjewsamorządzie.pl

1. **Broszura informacyjna „Cenny plastik”.pdf**
Broszura o pomyśle, którą można zaadaptować do lokalnych potrzeb.
2. **Projekt pracowni „Cenny plastik”**
3. **Propozycje tablic informacyjnych do pracowni „Cenny plastik”**
4. **Materiały szkoleniowe dla uczestników pracowni „Cenny Plastik”**

Folder MATERIAŁY SZKOLENIOWE:

Zawiera program szkolenia warsztatowego, broszury i obrazy edukacyjne o rodzajach plastiku, oznaczeniach recyklingowych oraz zasadach recyklingu, z naciskiem na HDPE (2) i PP (5) do przetwarzania w pracowni „Cenny plastik”.

Folder ĆWICZENIE SEGREGACJA ODPADÓW:

Zawiera wizualne materiały do ćwiczeń z segregacji różnych typów odpadów (np. plastik, metal, szkło, papier, bio, zmieszane, baterie, elektrośmieci, odpady medyczne, PSZOK). Folder ćwiczenie segregacji odpadów oraz prezentację szkoleniową pracowni.

2. Źródła

1. Zdjęcia pochodzą z serwisu Freepik, www.freepik.com. oraz zostały wygenerowane za pomocą Google Nano Banana, modelu sztucznej inteligencji do generowania i edycji grafik.
2. Ikony pochodzą z serwisu Flaticon, www.flaticon.com.

